

ЦЕНТРАЛІЗОВАНА БІБЛІОТЕЧНА СИСТЕМА
ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ М. КИЄВА
Бібліотека імені Віктора Некрасова

Серія: Видатні митці України

Вип. 10

Істинно народна артистка

(до 105-ї річниці від дня народження

Нонни Копержинської)

біобібліографічний нарис

Київ, 2025

Істинно народна артистка : до 105-ї річниці від дня народження Нонни Копержинської : біобібліогр. нарис / уклад. Тетяна Бондаренко ; ред. Олена Іоаніді, відп. за вип. Ганна Брагарник ; ЦБС Поділ. району, б-ка ім. В. Некрасова. – Київ, 2025. – 20 с. – (Видатні митці України ; вип. 10).

Біобібліографічний нарис, що є десятим випуском із серії «Видатні митці України», присвячений 105-й річниці від дня народження видатної української актриси театру і кіно, народної артистки України Нонни Кронідівни Копержинської.

До видання включено бібліографічні описи з електронного каталогу Публічної бібліотеки імені Лесі Українки міста Києва (<http://lucl.kiev.ua/>), Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого (<http://catalogue.nlu.org.ua/>), а також використано ДБА бібліотеки імені Віктора Некрасова.

Всього подано **14** друкованих джерел інформації та **5** інтернет-джерел. Анотації надано українською мовою. Зірочкою (*) позначені книги, що є у фондах бібліотек ЦБС Подільського району.

Видання буде цікавим театрознавцям, студентам та викладачам театральних вузів, бібліотекарям, усім шанувальникам театру та кіно, а також прихильникам творчості Нонни Копержинської.

Відгуки, зауваження та пропозиції надсилайте за адресою:

вул. Ярославська, 32 / Волоська, 33, м. Київ, 04071

тел.: 425-05-37

e-mail: podil_nekrasov@ukr.net

Від укладача

Вона ніколи не грала – вона жила і на сцені, і на екрані. А життєвий гумор золотою ниткою прошивав різні епізоди її життя – творчі й особисті. Неперевершений гумор, справжній талант та щирість – ось що виділяло Нонну Копержинську серед усіх інших.

Мистецтво її потребувало, але майже завжди тримало на других ролях. За життя вона зіграла лише кілька головних ролей у театрі, жодної – у кіно, але кожен її персонаж настільки закохував у себе публіку, що її неможливо забути. З'являючись у кадрі на кілька хвилин, незрівнянним перевтіленням Нонна Кронідівна завжди осявала кожну стрічку. Зухвала і запальна, надзвичайно талановита, однаково переконливою вона була, перевтілюючись у підпільниць і доглядальниць, баронес і вчительок, сусідок-бублейниць і медсестер. Деякі репліки її героїнь не просто стали крилатими, а пішли у народ.

Талант і гумор Нонни Кронідівни обожнювали усі. Її порівнювали з Амвросієм Бучмою чи Фаїною Раневською, але вона була собою – єдиною та неповторною...

Укладач: Тетяна Бондаренко
Редактор: Олена Іоаніді
Відповідальна за випуск: Ганна Брагарник

© Бібліотека імені Віктора Некрасова

Короткі титри долі

Нонна Кронідівна Копержинська дебютувала на світ Божий 1 травня 1920 року у Києві у слухачки фельдшерсько-акушерських курсів – просто на... скрині. Сталося це в перервах між лекціями. Справа в тім, що мати майбутньої актриси, перебуваючи при надії, записалася на курси лікарів і відвідувала заняття до самих пологів. Триматися і не здаватися Нонна вчилася ще до народження.

Коли дівчинці минуло два роки, помер батько. До 1924 року мати працювала фельдшеркою-акушеркою в селах Київщини (Трипілья, Черняхів, Гостомель тощо). У цьому ж році вона вступила до Дніпропетровського медінституту, який закінчила 1929 року, а потім працювала на Донбасі до 1937 року.

Із молодого мамою, лікарем за фахом, Нонна переїхала жити у невелике місто – Дмитров (нині – Мирноград), де на Донбасі діяли відомі вугільні шахти. Влаштувавшись на роботу, мати працювала лікарем у дві зміни, але благополуччя сім'ї це не додало.

У крихітному будиночку для інженерно-технічного персоналу Гродівського рудника, серед сажі та кіптяви, дочці довелося пережити на Донбасі голод 1933-го. Нонна Кронідівна часто згадувала, як голодним цуцням тинялася по під тинами, жебрала крайчик хліба, за що їй частенько діставалося від матері.

Норовливу вдачу дівчина мала з дитинства. Коли Нонні минуло 14 років, до містечка завітала пересувна театральна трупа з кількома виставами. І вона, як сама себе потім називатиме «провінційна дурочка», просто захопилася сценою, вирішивши, що саме це і є її покликанням. У підсумку, семикласниця Дмитровської середньої школи №1 втекла із дому, бо вирішила, що зможе добре заробляти, чим допоможе матері. Дізнавшись про вік втікачки, просто із передмістя члени трупи повернули Нонну матері. Дорогою один із акторів пояснив: без середньої освіти й театрального інституту вона може, хіба що, розраховувати на жебракування та більш-менш регулярну милостиню. Правда виявилася суворюю, але корисною.

По закінченні школи в 1938 році Нонна вирішила вступати на медико-фармацевтичний факультет Київського державного університету імені Т. Г. Шевченка. Із хімією та біологією вона дружила, тож перші два вступні іспити склала на «відмінно, але покликання взяло гору. Одного дня абітурієнтка зупинилася під вікнами гуртожитку Київського театрального інституту, звідки лінували репетиції студентів. *«Лиха година мене занесла під вікно театрального. І почула я переливи ліричні – шекспірівські чи шевченківські? – Тоді давня мрія спалахнула з небаченою силою»*, – згадувала Копержинська.

Перший успіх

У Київському театральному інституті першокурсниця потрапила на курс до провідного актора колишнього театру «Березіль» Амвросія Максиміліановича Бучми (1891–1957). Буквально через рік, у 1939-му, знаменитий кінорежисер Олександр Довженко (1894 – 1956) дав студентці шанс, призначивши на епізодичну роль молодій революціонерки у знаменитому фільмі «Щорс».

Коли в 1941 році вибухнула війна, навчання довелося залишити. Усі студентки масово записалися на медичні курси, але далі все якось посипалося... У перший рік війни померла мати, яка на той час залишила медицину та перейшла працювати на будівництво стратегічного Дніпровського каналу. Отже, у 20 років дівчина залишилася круглою сиротою.

Узимку розпочали посилати до Німеччини. Ховаючись від наборів, Нонна з групою акторів виїхала з Києва на периферію. Довго їздила по містечках і селах і 1942 року їхня бригада приєдналася до іншої, яка «осіла» у Гайсині Вінницької області. Там вона працювала до 1943 року, а коли Київ звільнили, одразу повернулася в місто і влаштувалася у Червоноармійський ансамбль пісні й танцю.

Тоді ж майбутня акторка знайомиться з інтелігентним парубком архітектором за фахом. Одружилися не роздумуючи. Часу зволікати не було – чоловіка відправили на південний захід проходити прискорену військову підготовку, а вона поневірялася воєнними дорогами. Розповідала якось: *«Куди їхати? Де шукати? А Господь його знає... Сутками до нього їхала. Лісами темними добиралася – до Гайсина чи до Вінниці... Іду – кінця-краю не видно... І коли та дорога закінчиться? Чи знайду, чи побачу?»*.

Врешті-решт, їм довелося розлучитися, і сина Євгена Нонна Кронідівна народжувала вже як мати-одиначка. Це тоді, від розпуки та безнадії, у молодій жінки з'явилася звичка – палити «Біломор», багато, пачками...

Тим часом, навіть після розлучення подружжя залишилося друзями і протягом багатьох років ходили одне до одного в гості, зустрічалися на свята.

Зірка серед зірок

Після закінчення війни Нонна Копержинська повернулася до театрального інституту, де Амвросій Бучма улюбленицю зустрів із неприхованою радістю.

У 1945 році Гнат Петрович Юра (1888–1966) поставив п'єсу «Мартин Боруля» Івана Карпенка-Карого (1845–1907). Роль Палажки у виконанні Нонни Копержинської стала дипломною роботою студентки. І в 1946 році за розподілом її зарахували до трупі Київського українського академічного театру імені Івана Франка, куди молоду актрису запросив сам головний режисер, який сценою перевіряв її творчі здібності. Театр, а у долі він був лише один – столичний імені Івана Франка, став її домом, храмом, великою любов'ю і самим життям.

Упроголодь, службового житла ще не давали, тож часом доводилося спати у театрі – просто у ложі. Тим часом у столичний храм Мельпомени випускниця прийшла у золотий час, коли у світло рампи виходила плеяда самобутніх акторів, як-то: Наталя Ужвій (1898–1986), Микола Яковченко (1900–1974), Михайло Задніпровський (1924–1980), Мар'ян Крушельницький (1897–1963), Бенедикт Норд (1901–1965), Борис Тягно (1904–1964), Борис Балабан (1905–1959), Віктор Івченко (1912–1972). І серед таких зірок Нонна Копержинська не зникла, а й собі сліпуче засяяла.

За кількістю ролей вона ніколи не гналася, бо митцем була принциповим, безкомпромісним, говорила у вічі правду, не вмiла догоджати улесливо.

«Фараони»

Створюючи незабутні сценічні образи, із року в рік вона, пружна в імпровізації, розкривала потужний творчий потенціал – то комедійної, то драматичної актриси. Незабутніми актриса зробила п'єси «Макар Діброва» і «Доки сонце зійде, роса очі виїсть» (обидва: 1949), «Ой, не ходи, Грицю, та й на вечорниці» і «Украдене щастя» (обидва: 1956), «Лиха доля» (1958), «Не судилося» (1959), «Фараони» (1961), «Бесталанна» (1965), «Дороги, які ми вибираємо» (1972), «Пора жовтого листя» (1973), «Тил» (1977), «Дядя Ваня» (1980), «Візит старої дами» (1983), «Регіон» (1984), «Жанна» (1988).

Їй не доводилося перевтілюватися, створюючи новий образ, вона проживала те життя. Тому, стоячи за лаштунками, Нонна Кронідівна щиро дивувалася оваціям, які вибухали після епізоду за її участю: *«Чому вони плескають і плескають, га? Та що такого я зробила, скажіть, люди добрі?»*.

«Пора жовтого листя»

Ось які спогади про спільну роботу в театрі залишив Богдан Ступка (1941–2012) : *«Нонна Кронідівна була така правдива... Не знаю навіть, із чим це можна порівняти? Із Селеною, Місяцем, із Сонцем, зірками... Коли вона виходила на сцену, це була суцільна правда. На сцені цього домогтися дуже складно... Художній керівник театру Сергій Володимирович Данченко (1937–2001) робив усім зауваження, навіть Наталі Михайлівні Ужвій. А Нонні Кронідівні – жодної ремарки. І вона його запитує: «Чому це мені ви нічого не сказали? Я що, така нездара, що навіть зауваження ви мені не даєте?»*. Сергій Володимирович засміявся та відповів: *«Ні-ні, у вас усе гаразд, без зауваг»*.

Нонна Кронідівна понад усе цінувала щирість. В одному інтерв'ю народна артистка України Галина Яблонська (1928) яскраво змалювала ситуацію: *«У театрі перший день після відпустки називається «Іудиним днем». Зустрічаючись, усі актриси цілуються, говорять одна одній компліменти: «Боже, як я рада тебе бачити! Ти так добре виглядаєш!»*. Але варто відвернутися, як за спиною лунає: *«Ну й роз'їлася вона за літо!»*. Так ось. Нонна Копержинська ніколи не дозволяла собі щось подібне. Якщо вона говорила якісь неприємні речі, то просто в очі, – і це завжди було щиро».

У середовищі франківців і досі побутує одна із численних акторських байок про Нонну Копержинську. Після якоїсь прем'єри трупа зібралася відсвяткувати вдало зіграну виставу. Пролунало чимало тостів, і черга дійшла до Нонни Кронідівни, котра підвелася і серйозно мовила: *«Ото пліткують, що у театрі імені Івана Франка з'їдають молодь і пробитися не можна... Що я вам скажу? Їла і буду їсти. Якщо братимете нездар, буду їсти»*.

У театрі Нонну Кронідівну ласкаво називали мамою – за вміння дати раду і допомогти в скрутну хвилину. І досі колеги по цеху пам'ятають її фантастичні інтонації, коли за кулісами вона зупиняла когось із приємних їй акторів і по-материнськи, але змовницьки запитувала, щиро, напівпошепки, зазираючи в душу: *«Горілочки вип'єш, чарочку-чепурушечку?»*. Такі ні голлівудських, ні МХАТівських шкіл не закінчували, бо обдарованими були від природи.

Нерозкрите амплуа

Здебільшого режисери лінувалися подивитися на актрису іншими очима і побачити нерозкрите амплуа. Тому їй в основному діставалися ролі язикатих сусідок, невгамовних матусь, заїдливих тіток, базарних баб, відстаючих буряківниць, але однією своєю появою на сцені вони виправляли нудний спектакль. Приблизно подібних комічних персонажів Нонна Копержинська здебільшого грала й у кіно.

«Украдене щастя»

У кінематографі вдруге Нонна Копержинська дебютувала у стрічці *«Украдене щастя»* (1952) за однойменним твором Івана Франка.

У 1954-му Нонна Копержинська знялась у фільмі *«Доля Марини»*, виконавши роль Мотрі. 25 березня 9 квітня 1954 року

мелодрама українського режисера Ісаака Шмарука (1910–1986) не лише опинилась у шортлисті, а й стала одним із претендентів на Пальмову гілку 7-го Каннського міжнародного кінофестивалю. Це притому, що того року в журі були Жан Кокто (1889–1963), Луїс Бунюель (1900–1983), Жан Орєнч (1903–1992), Жак Ібер (1890–1962), Анрі Калєф (1910–1994) та інші знані метри кіно.

«Доля Марини»

У цей період її життя доля послала їй щасливий службовий роман. Другим чоловіком 33-річної Нонни Копержинської став український актор і режисер Павло Шкрьоба (1909–1985), котрий ніколи так і... не вибився у провідні, хоча був на 11 років старшим за дружину.

Павло Шкрьоба

Разом із чоловіком вони побудували дачний будинок, посадили дерева, рослили синів (молодшого сина Дмитра Копержинська народила, коли їй було сорок). А ще Нонна Кронідівна була фанаткою «Динамо», а також затятим водієм. Щоб возити чоловіка на дачу в Осокорки, вони розжилися на дивовижне створіння радянської технічної думки – апельсиновий «Запорожець 968-М». Копержинська-водій – дійова, вибухова й емоційна, частенько таранила на бульварі Лесі Українки гонорові «Волги», задержувати «Жигулі», бо тиснула на гальма не завжди вчасно.

Народна улюблениця

Народна слава до актриси завітала після ролей в етапних для українського кінематографу картинах, а саме: «Штепсель одружує Тарапуньку» (1957; тітка Вустя), «Сватання на Гончарівці» (1958; бідова Одарка).

«Сватання на Гончарівці»

Справжня зоряна роль – Секлети Лимериха з найкращої української кінокомедії всіх часів «За двома зайцями» (1961), що стала справжньою класикою кінематографу.

У Нонни Копержинської в легендарному фільмі Віктора Іванова (1909–1981) «За двома зайцями» всього чотири епізоди. В кожному з них вона – галаслива, зухвала, нахабна, дотепна, серце з перцем, палець до рота не клади й таке інше. Але, так уже сталося (й шанувальники фільму не дадуть збрехати), ніяк не повернеться язик назвати роль Секлети Лимерихи, зіграну Копержинською, «другоплановою». Вона завжди була майстринею епізоду, миттєвої появи в кадрі того чи іншого кіносюжету. Ось і в першій сцені, коли вона хапає пройдисвіта Голохвостого щосили, з усією потугою, й трясє його, як грушу: «Куди? Я тобі за свою дочку зараз очі видеру! Втекти хотів? Та щоб я такого вертихвоста не втримала? А щоб ти не діждав, щоб я за свою дочку ще й гроші брала!». Далі – пам'ятаєте? – вона бере його, і з усім азартом – об ліхтар. Але якби було дублів десять, то Копержинська з нього витрясла б душу, а від тіла лишилася б оболонка. В цьому ж першому своєму епізоді подільська перекупка миттю змінює гнів на милість, маневрує, хитрує, влаштовує після розвідки боєм політичне перемир'я з шалапутним циркульником. «Любиш, значить? Тоді сватай!». І, як відомо, примушує Голохвостого сиру землю їсти. І той підкоряється релігійному екстазу Секлети. Отака-то в неї енергетика, такий фантастичний натиск. І далі – після приниження майбутнього «зятя» Секлети, відчувши себе королевою, тоном досвідченої інтриганки приказує: «Хата моя – он там за яром... Запитаєте Лимериху – кожен скаже. Тільки не думай втекти, я і в Полтаві знайду!».

Ще одна розкішна сцена з Секлетою – зустріч з родичами, сварка з Пронею Прокопівною. Як же ж колоритно й смачно це зіграно! Радісна, бадьора, тотально переможна, вона «запливає» в оселю своїх родичів-міщан, не просить, а вимагає чарку! І «торгаші» подільські ніяковіють перед бідною родичкою. У старого Прокопа Свиридовича Сірка рука тягнеться до чарки, як до пістолета, а Секлетина сестра Євдокія Пилипівна ніяковіє й дає задній хід. Наступна битва – Секлети і Проні перетворюється на поєдинок бідної, але гідної щирості з міщанським дурнуватим пихатим фальшем. І, звісно, перемога за першою! Все, що під руки попаде, жбурляє в родичів-кривдників. І по кількох екранних хвилинах розумієш, що вона отримує справжню насолоду від гри, від свого торжества.

Язик не повертається сказати, що вона «грає» класичну роль із п'єси Михайла Старицького. Для неї «грати» – означає «бути». Бути фрагментом життя, максимально упізнаваним образом, жінкою з вулиці, сусіднього будинку, характером народним, повнокровним, завжди незбагненим. І свою Секлету вона «творить» ніби через випадковості повсякденного київського побуту ХІХ століття, а з цих випадковостей і народжується щось універсальне – вічне. Як вічними є всі оті її язикаті баби, матері, свекрухи – ціла галерея.

Неперевершена вона також у ролі Рогнеди Карпівни, «ревнивої бухветниці» із комедійного фільму «Королева бензоколонки» (1962). На тій пирятінській бензоколонці справжньою королевою була не та лялька на роликах. А інша – пишногруда, пишнотіла, яка весь час ревнує свого шефа Панаса Петровича навіть до телеграфного стовпа.

«Так, любя, грубити не кожен вміє! Талант треба мати!», «Працюй так, щоб тебе звільнили!», – ці фрази її героїні стали не просто крилатими, а пішли в народ.

Театр перед мікрофоном

Тисячі радіослухачів вечорами припадали до репродукторів, де у традиційних трансляціях «Театр перед мікрофоном» звучав її неповторний, низький, виразно забарвлений голос.

Назавжди в пам'яті народній також її гумористичні виступи в програмах «Від суботи до суботи», «А ми до вас в ранковий час». Український гумор в ті часи Копержинська доносила до людей, як перлину. Україна посміхалась...

А ось звання народної артистки Копержинській присвоїли вже у поважному віці, у 47 років, коли актриса зіграла 15 ролей у кіно та мала в творчому активі добру дюжину театральних робіт. Хоча народною мама Нонна була завжди і для кожного. Її так всі й називали – «наша», і це звання актриса цінувала вище, ніж державні брязкальця.

У 1976 році у її чоловіка стався інсульт. Тоді Павло Маркович зміг підвестися і стати на ноги, однак, подальші дев'ять років його життя трималося виключно на ліках та регулярних профілактиках у столичних лікарнях. І знову матеріальний добробут родини ліг на плечі Нонни Кронідівни.

Наприкінці життя дотепниці стало не до жартів. У 1985 р. її чоловік Павло Маркович пережив другий інсульт і цього разу помер. Подія ця відкрила низку сімейних драм у житті улюбленої актриси. Отримавши чималу дозу опромінення, її старший син Євген зі своєю сім'єю виїхав до Чехословаччини – лікувати рак. Єдина онука зустріла заможного чоловіка, той допоміг українській студентці вирушити на навчання до США і... залишитися за океаном...

А в театрі змінилося керівництво, яке відмовлялося давати актрисі ролі. Нонну Кронідівну гнітила ця ситуація, несправедливість щодо неї. Вона часто сідала у сквері біля театру і повторювала: *«Усе! Осць цей сезон допрацюю і йду на пенсію! Не хочу!»*. Але наступного року все знову повторювалося.

Непрощenna зрада

Вона жахливо образилася, коли на зборах хтось із колег зауважив, мовляв, пенсіонери у трупі їдять чужий хліб. Характер Нонни не дозволив після такого приниження лишитися на роботі. Грюкнувши з силою по столу нового директора, викрикнула в обличчя: *«Якщо так, значить я сама йду!»*. Кинула в вічі і пішла назавжди. Разом з нею поза рідною сценою залишились і Поліна Куманченко (1910 – 1992), і Аркадій Гашинський (1920 – 1991), і Ольга Кусенко (1919 – 1997).

Про це не змовчали. Колектив першого театру країни розбурхався, несподівано начальство включило задній хід, оскільки Нонна Кронідівна давно визначала саму температуру в трупі театру, визначала акторський настрій. Одначе, норавливий характер не дозволив їй залишитися.

Молодший син Дмитро розповідав: дуже важко мати переживала зраду рідного театру. Це вона незаслужено отримує гроші? Так вона готова, взагалі, безкоштовно виходити на сцену – тільки через любов до глядача. Та що зроблено, того не повернеш.

Було боляче. Здавалося, що її викинули з театру, наче старий реквізит, насправді – до кінця життя мама Нонна перебувала в штаті й отримувала платню. Але відтоді вогник у її душі почав тьмянішати. Сцену вона змінила на дачу в Осокорках, де замість купатися в народній славі – солила огірки та консервувала помідори.

На біс

У 1993 – 1994 рр. Нонна Копержинська все ж зіграла кілька вистав «Візит старої дами» за п'єсою швейцарського драматурга Фрідріха Дюрренматта.

У 1995 році вона виконала свою останню кінороль, знявшись у ролі няні панночки (Вікторія Малекторович) у першому фільмі українського еротичного серіалу «Острів любові» режисера Олега Бійми (1949) .

17 листопада 1997 року померла її найближча подруга та колега Ольга Кусенко. На її похороні на Байковому кладовищі Нонну Кронідівну бачили востаннє. Впізнати її було майже

неможливо: згорблена, худорлява, емоційно висохла, голова біла, наче природа дивну театральну «перуку» актрисі приготувала – для незіграної ролі... Наступного дня дотепниця сумно пожартувала у телефонній розмові: «Ну що ж, наступна станція ... «Копержинська»».

Вона померла 10 червня 1999 року. У невеликому приміщенні у центрі Києва у фойє висить її портрет. Тут, у своєму театрі, вона прожила все своє життя. А тепер тільки дивиться на глядачів з великого фото. І ця остання роль не підвладна законам часу...

Зосталося її прощальне, таке зворушливе слово: *«Моє покоління пережило дві голодовки, колективізацію, постійно траплялися якісь дефіцити... Прикро, коли сьогодні ми відчуваємо дефіцит доброти, сердечності, порядності, розуміння людського горя, бажання піти назустріч, допомогти іншому. Який це страшний дефіцит».*

Поховали її поруч із чоловіком Павлом Марковичем Шкрьюбою на Байковому цвинтарі. Стояло спекотне літо, колеги роз'їхалися у відпустки, тож попрощатися прийшло украй мало людей... Коли господарка померла, посивів від горя її улюблений песик, щиро відданий господині. Через рік після матері від такої ж хвороби помер її старший син – Євген.

Пам'ять про талановиту людину не щезає безслідно. Вона у ролях, спогадах, в історії театру, де на сцені віддавала серце людям.

На щастя, є тепер меморіальна дошка на честь Мама українського театру, встановлена 9 червня 2009 році стараннями українського політика Володимира Стретовича на вулиці Михайлівській, 2, у Києві, де від 1981 року жила актриса.

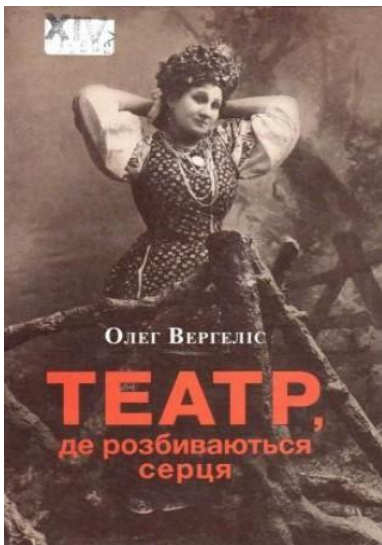

Детальніше у виданнях:

Вергеліс, О. Народна артистка : про Нонну Копержинську / Олег Вергеліс. – Київ : Радуга, 2019. – 200 с. : фотоіл., портр. – (Глядацький зал).

«Народна артистка» – книга-подорож у творчий світ народної артистки України Нонни Копержинської (1920 – 1999). Найяскравішими виражальними засобами її лицедійської палітри якраз і були – народність, достовірність, характерність, комедійність. Народ обожнював та постійно цитував її героїнь з фільмів «За двома зайцями» та «Королева бензоколонки». А театри прагнули не пропустити жодної прем'єри в Театрі імені Франка за її участі. У книзі «Народна артистка» є авторська спроба нагадати і про інші, маловідомі ролі великої актриси. Є також спроба авторської рефлексії стосовно драми великого народного таланту в лежачих тоталітарного репертуару ХХ століття.

Вергеліс, О. Візит дами. Нонна Копержинська / Олег Вергеліс // Театр, де розбиваються серця : ретро-сюжети. – Київ, 2017. – С. 125–148 : іл. – (Глядацький зал).

Про народну артистку України Нонну Копержинську, яка все своє життя віддала сцені Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка.

Копержинська Н. К. // Жінки України : біограф. енцикл. словник / уклад. Л. Г. Андрієнко та ін. – Київ, 2001. – С. 210–211 : іл.

***Капельгородська, Н. Копержинська Нонна Кронидівна** / Нонна Капельгородська, Євгенія Глущенко, Олександра Синько ; Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України ; Музей-майстерня та Благодійний меморіальний фонд Івана Кавалерідзе // Кіномистецтво України в біографіях : кінодовідник. – Київ, 2004. – С. 288–289.

***Копержинська Нонна Кронидівна** / упоряд. М. Г. Лабінський, В. С. Мурза ; за ред. А. В. Кудрицького // Митці України : енцикл. довід. – Київ, 1992. – С. 315.

Про відому українську артистку театру і кіно, народну артистку України.

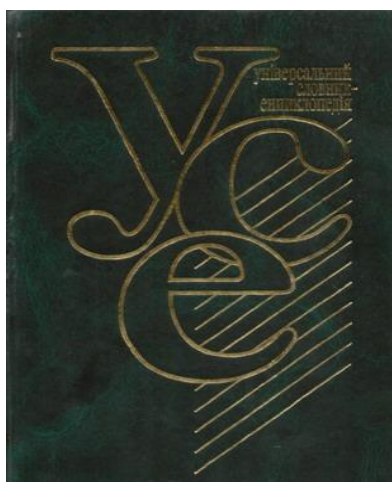

***Савка, О. Наша Копержинська** / О. Савка // Українські обличчя кіно й театру. – Київ, 2012. – С. 237–242 : фото.

Про видатну комедійну артистку театру і кіно Копержинську Нонну та її внесок в історію українського театру і кіно.

***Тримбач, С. Нонна Копержинська (1920–1999) /** Сергій Тримбач ; підгот. фотоматеріалу Євген Поповський, Каріна Пузікова // *Кіно народжене Україною : альбом антології українського кіно.* – Київ, 2016. – С. 170, 182, : фото.

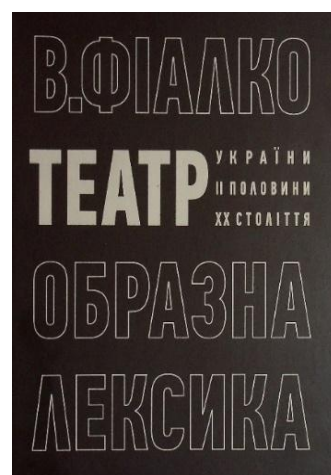
Про одну з найпопулярніших і найяскравіших українських актрис театру і кіно – Нонну Копержинську, що знялася у легендарних фільмах «За двома зайцями» та «Королева бензоколонки».

***Копержинська Нонна Кронидівна //** Універсальний словник-енциклопедія. УСЕ : близько 25 тисяч статей, 3200 ілюстрацій, фото, карт, схем, таблиць / керівник проекту О. Коваль ; Мін-во освіти України. – Київ, 1999. – С. 695.

Фіалко, В. Копержинська Н. К. / Валерій Фіалко // *Театр України II половини XX століття : образна лексика : моногр.* / Валерій Фіалко. – Київ, 2016. – С. 56, 291, 292 : іл., фото.

В книзі досліджується еволюція образної лексики драматичного театру України другої половини XX ст. і висвітлюються риси творчої індивідуальності однієї з найяскравіших актрис театру – Копержинської Нонни Кронидівни.

Вергеліс, О. Лимериха / Олег Вергеліс // Кіно-Театр. – 2020. – № 3. – С. 33–35 : фото.

Про творчість видатної української актриси театру і кіно Нонни Копержинської та зокрема про її роль у фільмі «За двома зайцями» кінорежисера В. Іванова за однойменною п'єсою М. П. Старицького.

Котенок, В. Фаворитка глядачів / Вікторія Котенок // Кіно-Театр. – 2020. – № 5. – С. 46–47. – Рец. на кн. : Вергеліс, О. Народна артистка : про Нонну Копержинську / Олег Вергеліс. – Київ : Радуга, 2019. – 200 с. : фотоіл., портр. – (Глядацький зал).

Мазур, Н. Наша Копержинська / Ніна Мазур // Кіно-Театр. – 2001. – № 3. – С. 15–17 : фото.

Про творчість видатної актриси театру і кіно Нонни Копержинської.

Поліщук, Т. Сумний візит : учора кияни згадували свою землячку / Тетяна Поліщук // День. – 2009. – 10 черв. – С. 7.

Про улюблену актрису киян Нонну Копержинську.

Черкаська, Г. Королева епізодів / Галина Черкаська // Гетьман. – 2016. – № 2. – С. 68.

Про справжню королеву епізодів – видатну комедійну актрису театру і кіно Нонну Копержинську.

Інтернет-ресурси

Бондаренко, О. 1 травня народилася українська актриса театру і кіно Нонна Копержинська [Електронний ресурс] / Олена Бондаренко // Рідна країна : світоглядний портал : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Київ, 2010–2025. – Режим доступу : <https://ridna.ua/2020/05/1-travnya-narodylasya-ukrajinska-aktrysa-teatru-i-kino-nonna-koperzhynska/>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 01. 05. 2020. – Дата перегляду : 25. 01. 2025.

Вергеліс, О. Мама Нонна. Копержинська : актриса літ минулих [Електронний ресурс] / Олег Вергеліс // ZN. UA : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Київ, 1994–2014. – Режим доступу : https://zn.ua/ukr/ART/mama_nonna_koperzhynska_aktrisa_lit_minulih.html. – Назва з екрана. – Дата публікації : 07. 03. 2008. – Дата перегляду : 20. 01. 2025.

Веселовська, А. Як дівчинка «з асфальту» стала легендарною актрисою [Електронний ресурс] / Анна Веселовська // Театр Франка : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Київ, 2024–2025. – Режим доступу : <https://ft.org.ua/news/iak-divcinka-z-asfaltu-stala-legendarnoiu-aktrisoiu-uk>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 30. 04. 2020. – Дата перегляду : 25. 01. 2025.

Копержинська Нонна Кронідівна [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія / Creative Commons Attribution – ShareAlike. – Електрон. дані. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%9D%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B0_%D0%9A%D1%80%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B4%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0. – Назва з екрана. – Дата останньої правки : 03. 09. 2024. – Дата перегляду : 15. 01. 2025.

Шевелева, М. Нонна Копержинська – артистка, яка не грала, а жила на сцені. Всі її називали «наша» і цим вона дорожила більше, ніж державним званням народної артистки [Електронний ресурс] / Мар'яна Шевелева // ГО Український інтерес : [сайт]. – Електрон. дані. – Київ, 2016–2025. – Режим доступу : <https://uain.press/blogs/nonna-koperzhynska-artystka-yaka-ne-grala-a-zhyly-na-stseni-1026806/>. – Назва з екрана. – Дата публікації : 01. 05. 2024. – Дата перегляду : 13. 01. 2025.

ЗМІСТ:

Від укладача	3
Короткі титри долі	4
Перший успіх	5
Зірка серед зірок	6
Нерозкрите ампула	8
Народна улюблениця	9
Театр перед мікрофоном	12
Непрощenna зрада	13
На біс	13
Детальніше у виданнях	15
Інтернет-ресурси	19

